Rezmiveș and others against Romania. Case Study

[Cauza Remiveș și alții
împotriva României. Studiu de
caz]

Roxana-Alina PETRARU¹

¹ Lecturer Ph.D., “Petre Andrei”
University of Iasi, Romania, E-
mail: rrroxana@yahoo.com.

Abstract: The Romanian penitentiary system suffers from overcrowding, improper detention conditions, insufficient security and medical staff. All these facts often result in a violation of Article 3 of the Convention by the Romanian state, which has led to many convictions and to obligations to pay an amount of over EUR 1.5 million. The agglomeration of the Strasbourg Court with repetitive cases having as its object the violation of Article 3 from the point of view of detention conditions and having the defendant the Romanian State led to the issuing of a pilot decision aimed at applying the appropriate general measures capable of solving the problem of overcrowding and inadequate detention conditions.

Keywords: penitentiary system, ECHR, article 3, Pilot Judgment.

How to cite: Petraru, R.-A. (2017). Rezmiveș and others against Romania. Case Study. *Anuarul Universitatii “Petre Andrei” din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice*, 20, 65-68.
<https://doi.org/10.18662/upalaw/04>

Procedura hotărârilor pilot

Procedura hotărârii pilot este reglementată în articolul 61 din Regulamentul Curții. Potrivit acestui articol, Curtea poate decide aplicarea procedurii hotărârii pilot și să adopte o hotărâre pilot atunci când faptele care stau la baza unei cereri subliniază existența în statul vizat, parte contractantă la Convenție, a unei probleme structurale sau sistemice sau al altei disfuncționalități similare care determină sau este susceptibilă de a determina introducerea pe rolul său a altor cereri analoage.

Obiectivele procedurii hotărârii-pilot (http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Pilot_judgments_ROM.pdf):

- să ajute cele 47 de state europene care au ratificat Convenția să își rezolve problemele structurale ori sistemice de la nivel național;
- să ofere celor implicați posibilitatea unei reparații mai rapide la nivel național;
- să ajute Curtea Europeană să își gestioneze volumul de muncă cu mai multă eficiență și diligență, prin reducerea numărului de cereri similare, de regulă complexe, care trebuie să facă obiectul unei examinări minuțioase.

Prima hotărâre pilot pronunțată de Curte a fost în cauza Broniowski împotriva Poloniei (hotărârea Marii Camere din 22 iunie 2004), cu privire la problema imobilelor situate dincolo de râul Bug. Cu referire la încălcarea articolului 3 al Convenției, Curtea a pronunțat mai multe hotărâri pilot, dintre care amintim: Ananyev și alții împotriva Rusiei (10 ianuarie 2012) sau Torreggiani și alții împotriva Italiei (8 ianuarie 2013). În urma hotărârii pronunțate împotriva sa, Italia a demarat un amplu proces de reformare a sistemului penitenciar național, acționând pe mai multe nivele: reducerea numărului de deținuți - prin instituirea unor pedepse mai blânde pentru unele infracțiuni, dar și a măsurii arestului la domiciliu pentru infractorii cu un grad scăzut de pericol public - și construirea de noi centre de detenție.

Cauza Remiș și alții împotriva României

La data de 6 decembrie 2007, CEDO a pronunțat prima hotărâre de condamnare a României pentru încălcarea articolului 3 din cauza faptului că condițiile materiale de detenție nu satisfac standardul European - cauza *Bragadireanu împotriva României* (cererea nr. 22088/04).

Până în anul 2012, au fost pronunțate 93 de hotărâri de condamnare a statului român pentru încălcări ale articolului 3, sub aspectul condițiilor din penitenciare și din centrele de reținere și arest preventiv.

În 2012, din cauza multitudinilor de cereri cu acest obiect adresate împotriva României, Curtea s-a adresat autorităților române, în virtutea

articolului 46 din Convenție (forța obligatorie și executarea hotărârilor). Până în prezent, România a fost condamnată pe temeiul încălcării articolului 3 de peste 150 de ori.

În ianuarie 2017, Președintele Curții Europene pentru Drepturile Omului (CEDO), Guido Raimondi, remarcă că procentul cererilor depuse împotriva României pentru încălcarea articolului 3 din prisma condițiilor de detenție a crescut cu 108% în 2016 (<http://www.echr.coe.int/Documents/Speech20170127RaimondijYENG.pdf>). Era, așadar, conturată perspectiva hotărârii pilot, a necesității găsirii unei soluții care să poată fi aplicată la nivel național.

În 2017, CEDO a pronunțat hotărârea pilot în cauza Remiveş și alții împotriva României. În fapt, în această cauză au fost conexeate patru cauze ale unor foști deținuți, fiecare dintre aceștia acuzând încălcarea articolului 3, privind interzicerea torturii, tratamentelor inumane sau degradante. Primul reclamant a denunțat condițiile de detenție din penitenciarele Gherla, Aiud și Oradea, cu referire la spațiul de detenție și cel pentru plimbări.

Cel de-al doilea a reclamat condițiile de detenție din penitenciarul Craiova și cel din Târgu Jiu, care au condus la dezvoltarea unei boli cronice și la pierderea mai multor dinți.

Al treilea reclamant a denunțat condițiile de detenție din penitenciarele Rahova, Tulcea și Vaslui, iar al patrulea condițiile de detenție din închisoarea Gherla, dar și de la centrul de detenție al poliției locale din Baia Mare.

În conformitate cu motivarea Curții ([http://juri.ro/static/files/2017/aprilie/25/AFFAIRE_REZMIVEETAUTRES c. ROUMANIE.pdf](http://juri.ro/static/files/2017/aprilie/25/AFFAIRE_REZMIVEETAUTRES_c.ROUMANIE.pdf)): „încarcerarea nu reprezintă pierderea drepturilor garantate de Convenție. Dimpotrivă, în unele cazuri, deținutul ar putea avea nevoie de o protecție suplimentară din cauza vulnerabilității locației sale, dat fiind faptul că este în întregime responsabilitatea statului. Curtea reamintește, în acest context, că articolul 3 impune autorităților o obligație pozitivă, aceea de a se asigura că o persoană este deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane”. Merită menționată și inversarea sarcinii probei în contextul articolului 3.

În continuare, în urma analizei realizate, „Curtea concluzionează, în conformitate cu jurisprudența sa, că există în acest caz o puternică prezumție de încălcare a articolului 3”.

În hotărârea sa, în unanimitate Curtea:

- decide să conexeze cererile;
- declară admisibilă cererea;
- hotărăște că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției;

- hotărăște că statul pârât trebuie, în termen de șase luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în cooperare cu Comitetul de Miniștri, să stabilească un calendar precis pentru punerea în aplicare a măsurilor generale adecvate, concepute pentru a rezolva problema supraaglomerării și a condițiilor precare de detenție;

- decide să amâne, până la adoptarea măsurilor necesare la nivel național, toate cererile similare;

- susține că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data rămânării definitive a hotărârii, 3 000 de euro primului reclamant, 5 000 de euro celui de-al doilea reclamant, 5 000 de euro celui de-al treilea reclamant și 3 000 de euro celui de-al patrulea reclamant.

Concluzii

Prin hotărârea pilot din 25 aprilie 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a solicitat statului român, ca în termen de șase luni de la data rămânării definitive a hotărârii în cauza **Remiveș și alții împotriva României**, să realizeze un calendar pentru punerea în aplicare a măsurilor generale adecvate apte să soluționeze problema supraaglomerării carcerale și a condițiilor inadecvate de detenție, în conformitate cu principiile Convenției. Curtea a decis, totodată, amânarea cauzelor similare care nu au fost încă comunicate Guvernului României până la adoptarea măsurilor necesare pe plan național.

Intrarea în vigoare a Legii 169/2017 referitoare la recursul compensatoriu poate fi considerată un prim pas în soluționarea parțială a problemelor sistemului penitenciar român? Care sunt toate consecințele care vor urma? Care vor fi următorii pași? Va învăța România ceva din exemplul italian și din recomandările Curții? Iată doar câteva întrebări care își așteaptă răspunsul.

Bibliografie

***, Cauza Rezmiveș și alții contra României -

http://juri.ro/static/files/2017/aprilie/25/AFFAIRE_REZMIVE__ET_AUTRES_c_ROUMANIE.pdf.

***, Discursul președintelui Curții Europene a Drepturilor Omului -

http://www.echr.coe.int/Documents/Speech_20170127_Raimondi_JY_ENG.pdf.

***, Hotărârile Pilot, fișă tematică - http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Pilot_judgments_ROM.pdf.